

Op 24 november was de thema-avond van de zwerfsteengroep gewijd aan eutaxieten, helleflinten, ignimbrieten en dergelijken.

Eutaxieten zijn agglomeraatlava's, uitvloeingsgesteenten met stromingsstructuur en insluitels van ronde of hoekige vorm.

Door een vergelijkingsserie op te bouwen zoals de Heer de Jong uit Drachten ooit liet zien kom je uiteindelijk op de rode oostzee porfier uit. Het vermoeden is dan ook dat de eutaxieten van de bodem van de Oostzee afkomstig zijn.

Er zijn ook agglomeraatlava's met een heel ander uiterlijk Rob heeft een steen van Hulshorst uit de vroegere collectie Snel die op het eerste gezicht veel lijkt op een conglomeraat.

Eutaxiet
vp: Gasselternveld
collectie J.Dreef

Helleflinten en leptieten: Deze stenen vormen vaak de bedekking van de rhyoliet- en granietcomplexen in Zweden en zijn door regionale metamorfose bewerkt. Ze kregen hierdoor een grote hardheid en dichtheid die de naam rotsvuursteen waar maakt. De hoofdmassa bestaat uit kwarts. De stenen zijn door hun vaak fraaie uiterlijk goed vertegenwoordigd in onze verzamelingen. Leptieten onderscheiden zich op basis van hun korrelgrootte die boven de 0.05 mm ligt, die van helleflinten ligt daar onder. In de omgeving van Nora zijn meerdere groeves waar de helleflinten/leptieten worden afgebouwd voor de wegenbouw. Jaap had een in situ stuk bij zich waarvan een stukje geslepen. Rob heeft een identiek stuk uit Neuenkirchen. Getoond werden tuf-helleflinten, streperige helleflinten waaronder die van Dannmora, porfierische helleflinten, dichte helleflinten, stengelige leptiet en een leptiet met verdrukte granaten gevonden in Denemarken, van dit type staat een tekening in van der Lijn.

Ignimbrieten, of tewel slierige porfieren.

Zandstra geeft de navolgende definitie: bij zeer hoge temperatuur ontstaan zuur of intermediair uitvloeiingsgesteente met een min of meer dichte tot glasachtige grondmassa waarin band-, lens- of streepvormige gesteenteslieren voorkomen. Een bekende groep van deze gesteenten zijn de Älvdalen porfieren uit Zweden met als goed herkenbare exponent de Blybergporfier. Van der Lijn noemt een 4-tal soorten. Er zijn ook nog al wat overgangstypes tussen deze 4 soorten. Zandstra maakt geen onderscheid en houdt het wijselijk op ignimbriet uit Dalarna. (Älvdalen is een stad in Dalarna.) Ook zuidelijker in Smaland komen ignimbrieten voor. Smed beeldt een aantal ignimbrieten af uit de Oslo-regio. Deze hebben we helaas niet in onze verzameling Wel ignimbrieten uit het Thüringerwoud, afkomstig uit het oostelijk grind van Wilsum en omgeving. Geslepen ignimbrieten zijn een lust voor het oog. Zowel Rob als Louis hadden veel van deze schoonheden.

Literatuur:

Het Keienboek 6-druk door P. van der Lijn
Noordelijke kristallijne gidsgesteenten door J.G.Zandstra
Platenatlas van noordelijke kristallijne gidsgesteenten door J.G.Zandstra
Steine aus dem Norden door Smed/Ehlers
Kristalline Geschiebe aus der nordischen Vereisungen door J.Hesemann
Elseviers Zwerfstenen Gids door W.Tj. Hellinga

J.D.